

MINNA LEVOLA

**UJO
ELÄMÄNI**

**KARISTO
HÄMEENLINNA**

Kaikille, jotka loistavat varjossa

© Minna Levola ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

ISBN 978-951-1-39491-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2021

Sisällys

1	Surkeita uutisia	7
2	Emmiksellä on ikävää kerrottavaa	17
3	Luokalle tulee uusi tyttö	25
4	Multa viedään huone	31
5	Ronja vastaa kysymyksiin	37
6	Rita saapuu	41
7	Normipäivä koulussa	51
8	Elämää Ritan kanssa	56
9	Aamusekoilua	61
10	Outo aamu	65
11	Matikkaa ilman jakokulmaa	72
12	Uusi enkun opettaja	82
13	Veeti vaikenee	87
14	Maailman tyhmin idea	90
15	Linnea ja pala vihreää vaahtomuovia	102
16	Makaronilaatikkaa ilman ketsuppia	108
17	Kummallisia sanoja ja nuijasota rulettia	113
18	Nuijasota menee pieleen	123

19	Emmis tsemppaa.	130
20	Lattiakaivokatastrofi	134
21	Rita auttaa	143
22	Isä ostaa pistoolin ja Linnealla on iso pää	150
23	Emmis ei tule kouluun	158
24	Liisa ja Veeti käyttäytyvät oudosti	161
25	Kiljusen perhe ravintolassa ja jauhomadot kaapissa	170
26	Asioiden setvimistä	180
27	Emmis harhauttaa Ritaa	188
28	Ronjan tyhmät vanhemmat.	196
29	Rita lähtee.	199

1

Surkeita uutisia

Isä tuli puhelimesta ja sen naamasta näki heti, että nyt oli tulossa jotain jota me ei haluttaisi kuulla. Sen tietää siitä, että isä haroo toisella kädellä partaansa ja aloittaa lauseen sanalla ei.

”Ei ollut mitään ihmeellistä.” Joka siis tarkoittaa ihan päinvastaista. Tietysti.

Äiti oli selaamassa puhelimesta somea tai jotakin muuta yhtä tärkeää. Se nosti päätään ja kysyi: ”Eli?”

”Ei mikään iso juttu. Kyse on vaan parista viikosta, ehkä. Lyhyestä ajasta kuitenkin.”

En oikeasti ymmärrä isää. Jos sanoo noin, niin kaikki tietää heti että on kyse pitkästä ajasta. Miksi ei voi sanoa sitä ihan suoraan. En tajua.

Äiti ei sanonut mitään. Katseli vain isää, joka siis jatkoi puhumista. Ja käveli samalla edestakaisin keittiön ja olohuoneen väliä. Äidin ja mun päät

kääntyili isän askelten perässä samalla lailla kuin ihmisten päät kääntyy tennisottelun aikana katso-
mossa. Vasemmalle ja oikealle, keittiön ovelle ja taas
takaisin olohuoneeseen. Linnean pää ei liikkunut.
Sisko järjesteli junaradan puuraiteita uuteen järjes-
tykseen, mutta tiesin Linnean kuuntelevan tosi tark-
kaan. Linnea osaa hämätä.

”Rita tulee käymään Suomessa, koska täällä jär-
jestetään kurssi uusimmasta laserleikkaustekniikasta.
Aivan ainutlaatuinen koulutusmahdollisuus. Hotel-
lihan maksaisi maltaita sellaiselta ajalta. Eikä kukaan
ota kohtuuhinnalla vuokrallekaan niin lyhyeksi aikaa.
Ja tästähän me saadaan lapsenvahtikin. Kerrankin.”

Äiti oli edelleen pahaenteisen hiljaa. Veti vain
syvään henkeä, ja näin kuinka sen rintakehä nousi.

”Eli?”

”Rita siis tulisi meille asumaan siksi aikaa.”

”EI!” huusin väliin, sillä arvasin heti, missä Rita
nukkuisi.

Vanhemmat vilkaisivat toisiaan ja molemmat
olivat hetken aivan hiljaa. Vilkaisun aikana lähetin
nopeasti tilannepäivityksen Emmikselle, mun par-
haalle kaverille.

Emmis tajusi heti.

Emmis:

”Sun huoneeseen???? OH no!”

Minä:

”Isä oli luvannu. ☹️☹️”

Emmis:

”Mut mihin sä meet? Lattialle??”

Minä:

”Linnean huoneeseen!!!”

Emmis:

”OMG.”

Minä:

”!!!!”

Emmis:

”Miten sä kestät?”

Minä:

”Emmä kestäkään. Linnea!”

Asuminen samassa huoneessa ärsyttävän pikkusiskon kanssa on pahinta mitä osaan kuvitella. Linneakin oli lopettanut junaradan kanssa leikkimisen.

”Äiti, minä en halua asua tyhmän Lindan kanssa”, Linnea räähkyi kiinni äidin housunpuntissa. ”Se päättää aina mitä me tehdään, enkä minä saa sanoa mitään.” Siskon suupielet oli alaspäin samalla tavalla

kuin sarjakuvapiirustusten surullisilla hahmoilla ja koko naama oli tummanpunainen.

Lisäksi se valehteli. SE, joka meillä päättää mitä tehdään on AINA Linnea. KUN SE ON PIE-NEMPI JA SITÄ PITÄÄ YMMÄRTÄÄ.

Mutta muuten me oltiin kerrankin samaa mieltä jostain asiasta.

”Ei voi olla totta. Että mun pitää siirtyä toiseen huoneeseen. Miksette te voi antaa teidän omaa makuuhuonetta Ritalle?”

Äiti ja isä katsoivat toisiinsa, ja selvästi näki kuinka ne yritti kiireesti keksiä hyviä perusteluja uudelle asumisjärjestelylle. Arvasin ne kaikki jo etukäteen: vanhemmat eivät mahtuisi nukkumaan muualle, Rita ei tarvinnut parisänkyä, erilaiset työajat ja blaa blaa blaa.

Laitoin kädet korvien päälle ja marssin (vielä) omaan huoneeseeni.

”Ei tarvi selittää. Antaa olla. Ei kiinnostaa. Te nyt vaan olette päättäneet kysymättä mitään Linnealta ja multa.”

”Se on se teini-ikä”, kuulin isän sanovan äidille. Vähän helppo selitys, kaikkea saattoi syyttää murrosiästä ja hormonisekoiluista. Ei tarvinnut miettiä oikeasti mitään.

Kiipesin puhelin kädessä sänkyyni ja tuijotin seinästä lohkeillutta vaaleanviolettia maalia. Jos kuka tahansa muu olisi muuttanut meille asumaan, homma olisi sujunut jotenkin. Esimerkiksi mummun kanssa tulinkin hyvin toimeen, koska se riiteli vaan äidin kanssa. Muille se tekee mieliksi. Mutta Rita oli NIIN PAHIN VAIHTOEHTO. (Tai no, vaari olisi hankala sekkin. Vaari ei kuule koskaan mitään, koska ei suostu käyttämään sille varta vasten hankittua kuulolaitetta. Lisäksi sillä on jotain talvisodan aikaisia käsityksiä lasten kasvatuksesta. ”*Muksut on mukavia, kun ne on hiljaa*”, se sanoo aina kun tulee kylään, nauraa yksinään tyhmälle vitsilleen ja huutaa itse kovalla äänellä. Sitten se menee ja avaa television lupaa kysymättä ja kuuntelee kaikki sieltä tulevat uutiset täydellä volyyymilla, niin ettei kukaan muu kuule mitään. Vaari varmaan tykkää kovasti meidän akvaariokaloista, sillä niistä ei lähde yhtään ääntä).

Rita on mun isän sisko, joka asuu Amerikassa. Se on silmälääkäri, jolta isä aina kysyy neuvoa kun joku meillä on sairas ja pitää arpoa, täytyykö mennä lääkäriin vai selvitäänkö itseksemme.

Rita asuu yksin jossain Uuden Englannin osavaltiossa (niin vanhemmat aina sanoo, mulle ei ole

täysin selvää mikä se uusienglanti on) ja käy Suomessa aika harvoin. Onneksi. Rita ja minä ei olla sukulaissieluja. Ritan mielestä reippaat ja kovaääniset lapset on terveitä ja kunnollisia (täysin vastakkainen mielipide siis kuin vaarilla, eli on täysin mahdotonta olla sellainen kuin kuuluisi, koska se on pelkkää lottoamista). Lisäksi Rita *puhuu ikäkausiteorioista* (isän mukaan se tarkoittaa sitä, että eri ikäiset lapset on erilaisia ja tekee eri asioita. Todellinen wau-keksintö, mulle ei olisi tullut mieleenkään, että 5-vuotias Linnea tykkää leikkiä junilla eikä osaa vielä kirjoittaa, toisin kuin 12-vuotias minä), enkä minä taida Ritan mielestä olla ihan oikeassa kohdassa teoriaa. Jos olisin, me ehkä tultaisiin paremmin toimeen keskenämme. Kaiken lisäksi olen Ritan mielestä kummallinen, koska en kestä verestä puhumista.

”Huimaa se veren näkeminen minuakin”, äiti yrittää piipittää väliin, mutta Rita ei kuuntele.

”Kyllä tuollaiseen joku syy täytyy olla”, Rita aina ihmettelee.

Meidän perheessä on kaksi eri tapaa suhtautua asioihin, esimerkiksi vereen. Äiti ja minä pyörtyilään, jos me vaan kuullaan sana veri. Linnea ja isä ei edes huomaa että jotain on vialla. Viime kesänä me

oltiin ostarissa shoppailemassa vaatteita, kun huomasin keskusaukion lattialaatoissa vanan isoja veritippoja ja kuulin lapsen itkua. Pieni lapsi oli ollut liukuportaissa paljain jaloin ja sen varpaat oli jääneet liikkuvien rappujen väliin. Lapsen isä käveli meidän edellä ja kantoi verta tippuvaa tyttöään lääkäriin. Keltaiset hameenhelmat heiluivat tytön isän jalkojen edessä ja tytön jaloista putosi suuria punaisia pisaroita valkoisille laatoille, pläts, pläts ja pläts.

”Tuossahan se vaatekauppa on. Katsokaa ettette astu noiden läikkien päälle, ja muistakaa ettei liukuportaisiin koskaan mennä paljain varpain.” Isä paineli kauppaa kohti käsi Linnean kädessä. Linnea tuijotti valtavia verijälkiä, (mun mielestä ne näytti valtavilta) osoitteli niitä ja pajatti isälle kuin papupata.

”Kato isä. Varpaista on tippunut paljon verta.”

Isä vastasi: ”Joo.” Ja huomasi vasta kaupassa, että me oltiin äidin kanssa lähdetty ovesta ulos ja kävelty lähimpään kahvilaan juomaan pirtelöä. Me otettiin molemmat isoimmat lasit mitä sai ja yritettiin ajatella pelkästään sitä pirtelöä. Olen nähnyt sen jälkeen uniakin niistä varpaista enkä halua mennä siihen ostariin ihan lähiaikoina uudestaan.

Toinen tyyppiesimerkki meidän eroista:

Isä ja Linnea menee rohkeasti juttelemaan uusille ihmisille ja puhuu kovaan ääneen. Äiti sanoo että sille tapahtuu sama juttu kun mulle. Että jos yrittää isossa seurassa sanoa jotain, niin muut jatkaa vaan puhumista, ja sitten kun korottaa ääntään, kaikki hiljenee kesken lauseen ja kääntyy katsomaan. Koko tilanne jähmettyy still-kuvaksi. Jos ollaan ruokapöydässä, niin muiden suut jää puoliksi auki, joko niiltä on jäänyt lause kesken tai sitten ne on just olleet laittamassa ruokaa suuhunsa. Haarukatkin jää ilmaan roikkumaan samalla tavalla kuin pauselle jätetyssä videossa.

Siinä kohtaa ei huvita sanoa muuta kuin: ”Ei se ollut mitään.” Ja pause-nappula lakkaa toimimasta. Suut menee kiinni, haarukalla ja ilman haarukkaa. Mutta mun oma päivä on sen jälkeen ihan pilalla.

Muilla ihmisillä on keskustelussa joku rytmi, johon en pääse millään mukaan. Linnea on osannut sen rytmin alusta asti. Se huusi vauvana niin ettei kukaan kuullut edes omia ajatuksiaan tai söpöily syöttötuolissa silmäripset omenasoseessa niin ettei ketään muuta huomattu.

”Voi että kun on ihana,” äidin tutut lepertelivät.

”Linda oli vähän erilainen, muistatteko? Katseli tiukasti kulmien alta eikä hymyillyt turhaan”, ne intoutuivat muistelemaan.

”Lapset on niin erilaisia”, kaikki nyökyttelivät kuin riviin laitettut sätkynuket.

Meidän perhe on siis jakautunut kahtia.

Emmoksen kanssa me ollaan pohdittu että voiko sille asialle tehdä mitään, mutta se vaikuttaa aika epävarmalta.

”Syntymässä saatu perimä vaikuttaa”, Emmis oli kuullut tai lukenut jostain.

Huokaisin. ”Mulle on tullut ihan eri geenit kun Linnealle.”

”Niin. Mutta on teillä samanlaiset silmät. Semmoset hienot siniset”, Emmis yritti piristää. ”Mun silmissä ei ole kunnan väriä. Pelkkä ruskeanharmaa sotku.”

”Kiitti. Ja kyllä sun silmät on oikeasti nätit.”

Emmis on mun paras kaveri, se asuu ihan meidän lähellä ja me ollaan aina oltu koulussa samalla luokalla. Nyt just me alotetaan alakoulun vika vuosi. Kutonen. Apua. Kun menin eskariin, niin kutoset näytti ihan jätti-isoilta. Nyt kun olen itse sen ikäinen, niin musta ei tunnu yhtään isolta. Ainakaan vielä.

Emmis on ainoa lapsi. Siksi se ei aina tajua millainen rasite 5-vuotias pikkusisko saattaa olla. Tai ehkä vähän, sillä jos me ollaan meillä, niin Linnea tunkee koko ajan mun huoneeseen, eikä me saada olla hetkeäkään rauhassa.

Siitä muistin heti nykyisen surkean tilanteeni. Joutuisin luovuttamaan huoneeni pois ja asumaan samassa huoneessa pikkusiskon kanssa. Eli, mulla ei olisi enää mitään omaa. Vähän niin kuin meidän akvaariokaloilla, jotka joutuu koko ajan olemaan toistensa kanssa yhteisessä lasilaatikossa. Aamusta iltaan. Aika hirveitä.

2

Emmiksellä on ikävää kerrottavaa

Vanhemmat alkoi heti pohtia käytännön järjestelyjä, tyyliin mitä pitää siivota ennen Ritan tuloa ja miten mun kirjoituspöytä saadaan mahtumaan Linnean pinkkihörhellyshuoneen sekaan.

”Kukaan EI SAA viedä mun leluja pois. Mä oon leikkinyt just tällä junaradalla, sitä ei saa laittaa mihinkään vinttiin. Miksi aina Lindan tavarat saa jäädä?”

Siskon epäloogisuudella ei ole mitään rajoja. Äiti ja isä suunnittelivat dumppaavansa suurimman osan MUN kamoista meidän isoon vaatekaappiin sekä kylmäkellariin, koska muualle ei mahtunut.

”Ei ne mene siellä miksikään näin lyhyessä ajassa”, ne vakuuttelivat toisilleen. En uskonut, kylmäkel-

lari oli kuin pakastin. Siellä jäättyi kesähelteelläkin. Eikä mun tavaroitani todellakaan oltu suunniteltu pakastimessa säilytettäväksi. Kylmäkallet ja pakasteherne pussit on asia erikseen.

”Ylimääräistä voisi viedä kierrätykseen”, isä lisäsi.

”Niin voisi. Aloitetaan sun komerosta. Se on täynnä ihan typeriä johtoja”, huusin omasta huoneestani. Vanhemmat punoivat juoniaan olohuoneen sohvalla ja luulivat mun olevan kuulovammainen.

”Älä näsäviisastele siellä. Ne on kaikki tarpeellisia.”

”Siitä voidaan olla montaa mieltä”, kuulin äidin mutisevan vastaukseksi.

Linnea marssi mun luo kimaltava glitteripinni kädessä.

”Laita mulle hiuksiin tää. Tähän kohtaan.” Tein työtä käskettyä ja laitoin pinnin Linnean vasemman korvan yläpuolelle. Pinniä sai painaa kovaa ennen kuin se naksahi kiinni sillä siskolla on tosi paksu tukka, siinäkin kohtaa meidän perintötekijät on jakautuneet epätasaisesti. Mun pitää laittaa ponnaritkin vauvalenksuilla kiinni, koska niistä tulee niin ohuita.

Linnea katsoi itseään peilistä ja alkoi mankuua: ”Tää on keltainen, mä haluan että toiselle puolelle tulee halmas pinni.”

Nauratti. ” Se on *harmaa*, senkin hölmö.”

Mutta päiväkotikäisillä ei ole edes huumorintajua.

”Äiti, Linda kiusaa mua. Se sanoin mua hölmöksi.” Linnea juoksi äidin luokse.

”Linda, ei saa kiusata ketään. Muista nyt”, äiti huusi takaisin.

Siis, tuollaista meillä on aamusta iltaan. Sanon jotain Linnealle, joka juoksee heti kantelemaan äidille, joka vuorostaan toruu ja huutaa mulle. Ja tällä tyyllillä musta pitäisi kasvaa tasapainoinen aikuinen. Just joo.

Onneksi mulla oli lupa lähteä Emmiksen kanssa puistoon. Paiskasin ulko-oven kiinni mennessäni. Tai oikeastaan en paiskannut, mutta joku oli jättänyt alaoven auki rappukäytävään ja ilmapirta imaisi oven kiinni. Tietysti äiti tuli heti avaamaan oven mun perässä ja koko käytävä kaikui, kun se huusi mun selälle: ”Älä paisko ovea, se kuuluu joka asuntoon!”

Äidin päähän ei mennyt, että tuo huuto nyt ainakin kuului kaikkialle. Tiesin että mun posket oli tulipunaiset, kun avasin hissien oven, ja sen takana tutisi rollaattorilla kulkeva yläkerran pappa. Sillä on

sellainen tauti, että se tärisee päästä varpaisiin. Siitä huolimatta se vanha mies nosti toisella vapisevalla kädellään mulle hattua ja sanoi: ”Päivää.”

Vastasin ”hei” ja pidin sille hissini ovea auki. Rolaattorissa oli päällimmäisenä jättipussi perunalasuja. Taas, olin nähnyt papan joskus kaupassakin ostamassa sipsejä.

”Vähän herkkuja”, pappa sanoi ja iski mulle silmää. Hymyilin takaisin. Viime viikolla pappa oli juhlinut 90-vuotissynttäreitään ja meille asti oli kuulunut, kuinka muutama kuoroihminen oli laulanut sille vanhojen tyyppien juhlabiisejä, niitä sellaisia tosi vanhoja yhteisjollotuksia. Ehkä se oli siksi elänyt niin vanhaksi, kun se aina herkutteli niillä rasvaisilla sipseillä. Ei voi tietää. Piti muistaa kertoa Emmikselle.

Koulun alkuun oli enää kaksi päivää, ja ne on melkein vuoden tyhimmät päivät. Kun tietää että kohta vapaa loppuu. Vaikka kuinka yrittäisi olla ajattelematta asiaa, niin sitä ei pysty unohtamaan.

Meidän lähellä on tosi hyvä luontoleikkipuisto, jossa voi olla rauhassa. Siellä on pikkulapsille hiekkalaatikko ja karuselli ja muuta sellaista Linnean kokoisille suunnattua kamaa. Mut sitten siellä on

myös iso hämähäkikeinu, johon me mahdutaan kahdestaan Emmiksen kanssa. Jos se siis on vapaana. Keinu on melko suosittu. Joskus siinä istuu aikuisiakin.

Puiston ympärillä on ruohoa ja mäen toisella puolella pallopeleihin tarkoitettu pelikenttä. Siellä jotkut pelaa aina hiki päässä jalkapalloa. Tänä kesänä nurmella oli ollut usein miekkaharjoituksiakin. Miekkatyypeillä on jalassaan polvihousut ja muutenkin ne pukeutuu mielenkiintoisesti. Miekkvoja ne kuljettaa sellokotelon näköisissä matkalaukuissa. En pysty ihan kunnolla seuraamaan niiden treenejä, koska mun päähän tulee koko ajan kuvia siitä kuinka terävä miekka viiltää puoli metriä syvän haavan käsi-varteen tai poskeen, puhkaisee silmän tai kaulavaltimon poikki. Sen takia mä en kestä verta. Veren kanssa näen aina niin paljon mahdollisia tapahtumia. En ymmärrä, miten muut ihmiset ei näe niitä.

”Liikaa mielikuvitusta”, sanoo isoäiti.

Yleensä kai valitetaan, että nykylapsilta on mielikuvitus kateissa. Ei koske mua. Sekään asia.

Mutta siis joo. Se puisto on jees. Tällä kertaa Emmis odotti jo mua keinussa, eikä siellä näkynyt paljoa porukkaa. Ainoastaan pari isää seiso i kiipeily-

telineen vieressä naama kännykässä, ja niiden lapset kiipeili iloisesti pyramiditelineen huipulla.

Koulussa me ollaan pääasiassa kahdestaan Emmiksen kanssa. Ei meitä kiusata tai toiset ei ole ottamatta meitä porukkaan mukaan. Me vaan viihdytään parhaiten kahdestaan. Mua ujostuttaa isossa porukassa, Emmis ei ole ujo mutta se hengaa mieluiten mun kanssa. Onneksi, muuten varmaan joutuisin seisomaan välkät yksin seinän vieressä. Meidän luokkalaisista ei joudu kukaan, mutta muilta luokilta niitä yksinäisiä seisoskelijoita on aika monta.

Tunneilla Emmis viittaa aika usein. Mä en. Jos olen *ihan varma* oikeasta vastauksesta, niin sitten nostan varovasti sormea. Mutta aika harvoin.

”Miks se sun täti oikeen tulee teille?” Emmis ihmetteli purkka suussa. Purkan kuulee äänestä.

”Kun se opiskelee jotain lisää. Silmäleikkauksien tekoa. Koska hotellissa asuminen maksaa liikaa.”

”Aika kamalaa.”

”Niin on.”

”Onko se se sama, joka raivosi niistä kännykänkuorista?”

”Just se.” Olin kerran kaatanut punaiset mansikkamehut Ritan puhelimen päälle ja puhelimen